

**แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาของนิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย***
**An Approach for Promoting the Students' Graduation in Doctor
of Philosophy Program of Mahachulalongkornrajavidyalaya
University**

พระสำรอง สนฺตฺโต (แสงทอง), พระครูสุธีร์กัมภีรญาณ,
สุวิน ทองปั้น, ประยูร แสงใส¹ และหอมหวล บัวระภา²
Phra Samrong Saññato (Saengthong), Phrakhru Sudhikhambhirayan,
Suwin Thongpan, Prayoon Saengsai and Homhuan Buarabha
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹
มหาวิทยาลัยขอนแก่น²
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand
KhonKaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Msamrong84@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการศึกษาของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมความสำเร็จ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร เจ้าหน้าที่ และนิสิต จำนวน 40 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการศึกษาของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ระดับปริญญาเอก มี 2 ส่วน คือ 1) สภาพปัญหานิสิตจบไม่ตรงสาย นิสิตอยู่ในวัยทำงาน นิสิตมีองค์ความรู้ด้านการวิจัยน้อย นิสิตขาดแรงจูงใจ และ 2) สภาพปัญหาของหลักสูตร คือ จำนวนรายวิชามากเกินไป

*ได้รับบทความ: 10 ธันวาคม 2560; ตอบรับตีพิมพ์: 3 กันยายน 2561

Received: December 10, 2017; Accepted: September 3, 2018

ระบบบริหารจัดการหลักสูตร เช่น การคัดนิสิตเข้าศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีจำนวนน้อย และภาระในการรับผิดชอบที่มากเกินไป

แนวคิด ทฤษฎี ส่งเสริมความสำเร็จ ได้แก่ ทฤษฎีเงื่อนไขของสกินเนอร์ และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และหลักพุทธธรรมที่สร้างแรงจูงใจในความสำเร็จ ได้แก่ อิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ ความพึงพอใจ ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ 2) วิริยะ ความขยันหมั่น พากเพียร 3) จิตตะ ตั้งจิตฝึกฝนให้ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ 4) วิมังสา หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณา

แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จของนิสิต มี 2 แนวทาง คือ 1) แนวทางส่งเสริมนิสิตถ้านิสิตจบไม่ตรงสายต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้และอบรมเพิ่มความรู้ นิสิตอยู่ในวัยทำงานต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิด ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา นิสิตมีองค์ความรู้ด้านการวิจัยน้อยต้องจัดอบรมวิจัยเสริมให้นิสิตมีองค์ความรู้ในการวิจัย นิสิตขาดแรงจูงใจต้องร่วมมือกันส่งเสริมแรงจูงใจทั้งผู้สอนผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และ 2) แนวทางส่งเสริมหลักสูตรให้นิสิตสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ ต้องปรับรายวิชาให้เหมาะสมกับการเรียนการสอน ระบบบริหารจัดการหลักสูตรต้องมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่การจัดรายวิชาการจัดกิจกรรม การจัดตารางสอน และจัดกระบวนการเรียนการสอน ระบบการคัดนิสิตเข้าศึกษามีแนวทางปฏิบัติที่ดี มีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยัน และกรรมการผู้ตรวจประเมินสามารถให้เหตุผลอธิบายการเป็นแนวปฏิบัติที่ดีได้ชัดเจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนิสิตต้องมีความรู้ในเรื่องที่ทำการมีระบบการคิดวิเคราะห์และการทำงานที่ดี มีความรู้และความสามารถ ส่งผลให้สำเร็จตามระยะเวลาของหลักสูตรกำหนดไว้

คำสำคัญ: รูปแบบพัฒนา; การมีส่วนร่วม; การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

Abstract

The aims of this research were 1) to study the problematic conditions of the students in Doctor of Philosophy program; 2) to study the concepts, theories and Buddhist principles for promoting success; 3) to study the ways for promoting the graduation of the students in Doctor of Philosophy program at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This study employed the qualitative research methodology by using an in-depth interview form to collect the required data from the target group's informants: administrators, lecturers, staff and students. Finally, the obtained data were interpreted by the descriptive analysis.

The research results revealed that: there were two parts of the students' problems: 1) student qualification such as irrelevance of their graduated fields, routine occupation, lack of research knowledge and motivation; 2) problems of the curriculums such as too

many classes and the curriculum management system such as student recruitment, inadequate number of thesis supervisors and their over workload.

The concepts and theories in promoting the success included that of Skinner and Maslow; the Buddhist principle for creating the motivation for the success is IV Iddhipada (Iddhipāda, path of accomplishment): 1) aspiration (chanda), energy (viriya), thoughtfulness (citta) and investigation (vīmaṃsā).

There are two ways to promote the success of the students: 1) the student promotion approach: the students who completed their former degree in the different fields must be trained and provided fundamental knowledge of their course; the students who were working needed to be motivated by using IV Iddhipada; those with the lack of research knowledge must be trained and those who lacked motivation must be cooperated and motivated by both instructors, learners and all stakeholders; 2) the ways to promoting the graduation of the students were to adjust the amount of subjects to suit the students; the curriculum management system must be relatively considered and improved from subject and activity arrangement, time table management, processes of learning and teaching, student recruitment; there should be the empirical evidences which can be reasonably explained to the educational assurance examiners; the thesis supervisors and students must have knowledge of systematic analysis, work, capacity for completing the course in time.

Keywords: An Approach for Promoting the Students; Graduation in Doctor of Philosophy Program

1. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยขึ้น โดยให้ย้ายการสอนพระปริยัติธรรมจากศาลาบอกพระปริยัติธรรมภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปตั้งที่วัดมหาธาตุ เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกายและคฤหัสถ์ เมื่อ พ.ศ. 2430

และโปรดให้เรียกว่า มหาธาตุวิทยาลัย ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้คิดแบบสร้างถาวรวัตถุ เรียกว่า สังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัยขึ้นในวัดมหาธาตุ เพื่อใช้เป็นสถานที่บำเพ็ญพระราชกุศลพระศพสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวิชิรุณหิศ และทรงประสงค์จะอุทิศถาวรวัตถุนี้เป็นสังฆิกเสนาสน์สำหรับมหาธาตุวิทยาลัย เพื่อเป็นที่เล่าเรียนพระปริยัติศีลธรรม และวิชาชั้นสูง

โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 พระราชทานเปลี่ยนนาม มหาธาตุวิทยาลัย เป็นมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติยศของพระองค์ (Development and History Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2015)

หลังจากนั้นเป็นระยะเวลา 51 ปี คณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย จำนวน 57 รูป มีพระพิมลธรรม (ซ้อย ฐานทตเถร) เป็นประธาน มีมติให้ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา โดยจัดการศึกษาเฉพาะในระดับปริญญาตรี หลังจากนั้นเป็นระยะเวลา 41 ปี จึงได้มีการตั้งหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นเพื่อจัดการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยอาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. 2512 ข้อ 5 (2) ว่าด้วยการพิจารณาจัดตั้งยุบรวมและเลิกล้มคณะวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา และหรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัย และข้อ 7 ความว่า “ถ้าเป็นการสมควรมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งจะร่วมกันจัดการศึกษาขึ้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยของคณะสงฆ์ก็ได้”

ในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดการเรียนการสอนระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เพื่อพัฒนาการศึกษาและอำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุ สามเณร

ผู้ใคร่ที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้นไป อาศัยอำนาจตามความในข้อ 5 (2) แห่งคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. 2512 โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการประชุมครั้งที่ 1/2531 เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงประกาศให้ทราบทั่วกัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2527 ณ วัดสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดริเริ่มของผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งเรือง บุญไธรรส โดยความร่วมมือของพระราชพรหมماجรรย์ พระศรีธรรมนิเทศก์ และพระครูศรีปริยัตยานุรักษ์ พร้อมด้วยคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เปิดดำเนินการเรียนการสอนครั้งแรกในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2527 โดยใช้ชื่อครั้งแรกว่า วิทยาลัยสงฆ์ล้านนา เดือนตุลาคม พ.ศ. 2528 สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีมติรับวิทยาลัยสงฆ์ล้านนาเป็นส่วนหนึ่งของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และใช้ชื่อเป็นทางการว่า มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตเชียงใหม่ การดำเนินการของวิทยาเขตเชียงใหม่ช่วงเริ่มต้น (พ.ศ. 2527-2531) ได้เปิดดำเนินการเรียนการสอนเพียงคณะเดียว คือ คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาศาสนา และได้รับงบประมาณจากรัฐบาล (กรมศาสนา) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เริ่ม

วางแผนการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในช่วงแผนฯ 7 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) (Documentation Orientation, 2016)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จึงเสนอโครงการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ต่อสภาวิชาการในคราวประชุมครั้งที่ 1/2545 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบและได้นำเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2545 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ที่ประชุมมีมติอนุมัติให้ วิทยาเขตขอนแก่น เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับพระภิกษุ สามเณร ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้รับอนุมัติให้เปิดรับ ศฤกษ์เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ในปี พ.ศ. 2551 อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยร่วมกับ วิทยาเขตขอนแก่น เปิดสอนหลักสูตรพุทธศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (Manual Bachelor of Arts Program in Buddhist, 2015)

การศึกษาของนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ในการเข้ามาเรียนหลักสูตรปริญญาพุทธ ศาสตรดุษฎีบัณฑิต มีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งในส่วนของนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนระบบการบริหารจัดการศึกษา ส่งผล กระทบต่ออัตราการสำเร็จหลักสูตรของนิสิต ทำให้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จ ตามความคาดหวังของนิสิตในการ

ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของนิสิตให้สามารถสำเร็จการศึกษาตามที่คาดหวัง ออกไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติ และเพื่อพัฒนา การจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการ ส่งเสริมความสำเร็จในการศึกษาของนิสิตหลักสูตร พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับ ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต และผู้ที่ จะเข้ามาศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาของนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลัก พุทธธรรมที่ส่งเสริมความสำเร็จของนิสิตหลักสูตร พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความ สำเร็จการศึกษาของนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎี บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ดำเนินการวิจัย ทั้งเอกสาร และการสัมภาษณ์ (Phramaha Mit Thitapanyo, 2016 : 59-66) มีขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ ประจำหลักสูตร เจ้าหน้าที่ และนิสิตหลักสูตร

พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 40 รูป/คน เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์แบบเจาะจง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยจัดระบบจำแนกข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกันมารวมกันไว้เป็นหมวดหมู่ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย

2.2 สรุปปัญหา และข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิตของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.3 การระดมความคิดเห็นในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing) เป็นการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องในหัวข้องานวิจัย จากภาคส่วนต่างๆ มาร่วมประชุมและร่วมเสวนา ตลอดจนร่วมกันเสนอแนะแนวทางที่จะทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนา แนวคิด ทฤษฎีหลักพุทธธรรมและแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อย่างเป็นรูปธรรม

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านคุณภาพนิสิตที่ผ่านรับเข้าเรียน ยังถือว่าไม่ตรงตามเป้าหมายของสถาบัน และมีตัวเลือกของนิสิตน้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ จึงต้องมีการเข้มงวดขบวนการผลิตให้เกิดคุณภาพ นิสิตที่สำเร็จการศึกษายังถือว่ายังมีประสบการณ์ด้านวิจัยน้อยมาก ต้องเปลี่ยนทิศทางการเรียนใหม่ให้มีความมุ่งมั่นฟันฝ่าอุปสรรคไปให้ได้ ยังมีคนที่มีความคิดที่ยากได้แต่ใบปริญญาเอกอย่างเดียวแต่ขาดการพัฒนาตนเองให้รู้ลึกในศาสตร์ที่ศึกษา ต้องพยายามส่งเสริมให้นิสิตเผยแพร่และมีการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติหรือ Journal เพื่อป้องกันปัญหาด้านคุณภาพดุสิตบัณฑิต นิสิตยังทุ่มเทการเรียนรู้ในหลักสูตรไม่เต็มที่ ต้องพยายามลดภาระต่างๆ เพื่อมีจุดมุ่งหมายสู่การเรียนรู้ดุสิตบัณฑิต เพราะถ้าไม่ปฏิบัติดังกล่าวอาจส่งผลต่อการทำงานวิจัยออกมาไม่ดีเท่าที่ควร สถาบันต้องมีระบบรับสมัครและกระบวนการรับเข้าเรียนที่ได้มาตรฐาน ต้องเน้นคุณสมบัตินิสิตที่เข้ามาในหลักสูตรดุสิตบัณฑิตอย่างชัดเจนเพื่อให้ได้วัตถุดิบ คือ นิสิตที่มีคุณภาพเมื่อเข้าสู่กระบวนการผลิตทำให้ได้ผลผลิต คือ ดุสิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเช่นกัน

2. สถาบันได้กำหนดเวลาศึกษาของหลักสูตรดุสิตบัณฑิตไว้จำนวน 3 ปี แต่ไม่เกิน 6 ปี แต่ระยะเวลาเรียนจนสำเร็จการศึกษาจริงที่พบในนั้น มีสาเหตุจากปัญหา และอุปสรรค นิสิตส่วนใหญ่มักร่อนเวลาทำงานและการเรียนไม่ลงตัวทำให้

เกิดปัญหาการเรียนตามมาได้ และส่งผลกระทบต่อ การเขียนดัชนีนิพนธ์อย่างยิ่ง ทุกคนมีเวลาเท่ากันหมด คือ 24 ชั่วโมง จะต้องมีการบริหารงานเวลาให้ได้ นิสิตที่เรียนแบบ Full Time จะมีเวลาเต็มที่ และทุ่มเทให้กับการเรียนและการทำผลงานวิจัย ได้มีประสิทธิภาพมากกว่า นิสิตที่ไม่สามารถจัดสรรเวลาให้กับเรียนในหลักสูตรดัชนีบัณฑิตคาดว่าจะใช้ระยะเวลาศึกษาจนสำเร็จการศึกษาเกิน 3 ปี นิสิตที่อยู่ต่างจังหวัดทำให้เสียเวลากับการเดินทาง อาจมีผลและเป็นอุปสรรคต่อระยะเวลาในการศึกษาได้ นิสิตยังคิดว่าการเรียนหลักสูตรดัชนีบัณฑิตเป็นแบบสบายเหมือนกับพักผ่อนเสาร์ อาทิตย์ ยังขาดความจริงจัง ทำให้มีผลกระทบต่อระยะเวลาในการศึกษาได้เช่นกัน นิสิตที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ และมีปัญหาด้านการเขียนดัชนีนิพนธ์ ขาดความรับผิดชอบ และนั่งนอนใจอาจจะประสบปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดได้นิสิตมีความท้อแท้ ไม่ทราบว่าการเรียนระดับปริญญาเอกต้องใช้ระยะเวลานาน และต้องมีการเขียนดัชนีนิพนธ์อย่างต่อเนื่อง เมื่อนิสิตหยุดเขียนก็ต้องเริ่มต้นใหม่ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาไปเรื่อยๆ ขาดการเชื่อมโยง ทำให้ส่งผลต่ออัตราการสำเร็จศึกษานิสิตสามารถผ่านขบวนการทุกอย่างของสถาบัน แต่มีสิ่งสำคัญทั้งเรื่องส่วนตัวหรือภาระงาน ทำให้ไม่สามารถต่อยอดสิ่งที่ทำไว้ให้สำเร็จได้

3. การบริหารของบัณฑิตวิทยาลัยมีลักษณะพิเศษไม่เหมือนกับการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทั่วไป กล่าวคือ มีการบริหารงานแยกส่วนจากคณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำหลักสูตร เปิดรับนิสิต จัดการเรียน

การสอน การวัดผล และประเมินผล ความสัมพันธ์กับคณะต่างๆ มีเฉพาะในส่วนของผู้บริหารและคณาจารย์เท่านั้น ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากบุคลากรในภาควิชาต่างๆ การบริหารงานในบัณฑิตวิทยาลัยดำเนินไปโดยมีคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย เป็นผู้วางนโยบาย และแผนงาน พิจารณาหลักสูตร และวางระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยมีนโยบายการจัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นเอกสาร ซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลประสบการณ์เป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้

4. การนำทฤษฎีมาปรับใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติ นั้น เป็นภาระหน้าที่ของ ผู้ที่จะสร้างแรงจูงใจ ซึ่งอาจจะยากกว่าการทำความเข้าใจในตัวทฤษฎีเสียอีก โดยอาจยึดแนวทางเพื่อการปฏิบัติดังนี้การเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลการจัดคนให้เหมาะสมกับงานการใช้เป้าหมายเพื่อการจูงใจการใช้การป้อนกลับเพื่อการจูงใจการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมการให้ผลตอบแทนการให้รางวัลตามคุณภาพและปริมาณการสร้างและธำรงไว้ ซึ่งระบบการจูงใจที่เป็นธรรมผู้สร้างแรงจูงใจต้องมีความสามารถในการ “อ่าน” บุคคลและสถานการณ์ให้ออกพร้อมทั้งมีความสามารถที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่

เหมาะสม เพื่อการสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลแรงจูงใจในการเรียนรู้ พอสรุปได้ดังนี้ แรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ เพราะฉะนั้น ทั้งผู้สอน ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ต้องร่วมมือกันส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อความสัมพันธ์ในการเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสร้างแรงจูงใจในการเรียนบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมแรงจูงใจของนิสิต แรงจูงใจกับการสื่อสาร ผู้สื่อสารต้องมีความรู้ และความเข้าใจในความต้องการของคนที่จะสื่อสารในระดับต่างๆ ให้ถูกต้อง ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน คือ ปัจจัย 4 และคำนึงไว้เสมอว่ามนุษย์ทุกคนต้องการมีความรู้สึกรว่า ตนมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีจึงจะทำให้การสื่อสารนั้นเกิดผล

5. ในด้านหลักสูตรผู้วิจัยเห็นว่า มีความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา หลักสูตรถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา แม้ในปัจจุบันนี้หลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาจะมีลักษณะที่มีความยืดหยุ่นน้อย โดยเฉพาะหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื่องจากมีข้อกำหนดของรายวิชาบังคับที่ต้องเรียน โดยเฉพาะวิชาบังคับ ที่มักจะเน้นเนื้อหาสาระทางด้านพระพุทธศาสนา มาก ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะกำหนดให้มีวิชาเฉพาะสาขาวิชา ก็ตาม แต่ก็ถือว่ายังน้อยอยู่ แม้ว่าหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีการศึกษาในหมวดวิชาต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก จากการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย ด้านหลักสูตรมีแต่หลักสูตรแต่ไม่มีเอกสารประกอบหลักสูตร รายวิชาและเนื้อหาของหลักสูตร ซ้ำซ้อนมากเกินไป หลักสูตรในการจัดเรียนการสอน มหาวิทยาลัยใช้โครงสร้างตามหลักสูตรใหม่ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เพื่อให้เกิดทักษะในการศึกษาขั้นสูง และการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานประสบการณ์การเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีการใช้รูปแบบต่างๆ ของการสื่อสารเพื่อการเรียนและการแสดงออกตระหนักในความเป็นมนุษย์ และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมต่อไป ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การจัดสอนที่มีการฝึกปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอนตามที่วางแผนไว้พร้อม ทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับและคำแนะนำในการปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางด้านการคำนวณอย่างง่าย แก่นิสิต เพื่อปรับปรุงทักษะที่จำเป็นทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นิสิตที่เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาอาจมีความสามารถต่างกันในการใช้ทักษะด้านการวิเคราะห์ ซึ่งบางคนต้องได้รับการสอนเป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจทำได้โดยการสอนโดยตรงร่วมกับการฝึกปฏิบัติตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งสูงขึ้นตามลำดับ

6. การศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ที่มีผลต่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา เพราะว่า หลักสูตรการสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กล่าวคือ

พระพุทธพจน์นั้น คงอยู่ในรูปของภาษามคร หรือภาษาบาลี และมีความเข้าใจในวิธีใช้ ย่อมใช้ ความอดุสสาเห วิริยะ และแรงจูงใจเป็นอย่างมาก เพราะแรงจูงใจ คือ พลังจิต ซึ่งเป็นภาวะภายใน ที่กระตุ้นกำหนดทิศทาง และคงสภาพ พฤติกรรม หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ ฉันทะนั้นเอง ผู้ที่มีแรงจูงใจประเภทฉันทะ จะมีความพอใจ ชอบใจ ไม่เบื่อหน่ายต่อความรู้ เป็นผู้ใคร่รู้ กระตือรือร้นอยากเรียนรู้ อยากได้ความรู้ ค้นคว้า แสวงหาความรู้ และความจริง มุ่งสู่สิ่งดีงาม อยากทำให้เกิดประโยชน์และเป็นผลดี คือ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ มีความปรารถนาที่จะ ประสบความสำเร็จในการศึกษา มุ่งหาความรู้ ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่าเป็นประโยชน์ มีเป้าหมายและกำหนดไว้ตรงกับความสามารถ ของตนเอง มีความทะเยอทะยานทางการศึกษา กระตือรือร้นทางการศึกษา มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองทางการศึกษา และมีการวางแผนทางการ ศึกษา การศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิตนั้น สามารถ พัฒนาตนเองให้มีความเจริญมั่นคงรุ่งเรืองในการ ดำรงชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตปริญญาเอก ที่จะเป็แนวทางส่งเสริมความสำเร็จและสร้าง แรงจูงใจแก่นิสิต ด้วยปัจจัยจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียน พอใจเรียนสนใจเรียนเกิดขึ้นจากปัจจัยจูงใจที่ได้ ศึกษาวิจัย ดังนี้

หลักสูตรเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการ จัดมวลงประสบกการณแกผู้เรียน หลักสูตรจึงเปรียบ เสมือนแผนที่เดินเรือ ซึ่งบอกกัปต้นหรือครูผู้สอน ให้รู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใดและจุดมุ่งหมาย ปลายทางของการเรียนการสอน คืออะไรและ ระหว่างทางที่ไปจะต้องทำอะไรบ้าง เป็นต้นว่าต้อง ใช้สื่อหรืออุปกรณ์ช่วยหรือต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผล หรือต้องปรับปรุงวิธีการอย่างไรอย่าง หนึ่ง ในการเรียนการสอนนั้น ก็จำเป็นต้องทราบ ล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอย่าง ไร นอกจากนี้จะต้องเตรียมการอย่างไร การมีส่วน ร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง ภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียน ของพระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (Phra Brahmapundit (Prayūn Thammachittō, 2016 : 45) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ หลักธรรมกับแนวคิด ในการผลิตบัณฑิตว่า การเตรียมพร้อมในการผลิต บัณฑิตเป็นไปตามสุภาษิตที่ว่า “การเริ่มต้นที่ดี เท่ากับสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง” ทำให้นึกถึงคำพูด ของอับราฮัม ลินคอล์นที่ว่า “ให้เวลาข้าพเจ้าตัด ต้นไม้ 6 ชั่วโมง ข้าพเจ้าจะใช้เวลาลับขวาน 4 ชั่วโมง” ประเทศไทยผลิตบัณฑิตมานานเรื่อง การ ปฏิรูปการศึกษาเราก็พูดกันบ่อย แต่สิ่งที่จะเดิน หน้าต่อไป คือ ทุกฝ่ายคิดให้ตรงกันเพื่อกำหนด กลยุทธ์และวิธีการให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การ ผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ ข้อสำคัญอยู่ที่การตกลงลั กทางความคิดโดยไม่ต้องมาทดลองกันมาก เพราะมี แนวและทฤษฎีรองรับให้เราปฏิบัติในการผลิต บัณฑิตอยู่แล้ว แต่ปัญหารอยุ่ที่ว่าเราจะมีเทคนิค วิธีการ กระบวนการในการแปลหลักธรรมและ

แนวคิดปรัชญาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร โดยเฉพาะในบริบทของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุณทิกา สงวนศักดิ์ศิริ (Sanguansaksiri, 2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการความรู้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดการความรู้ขึ้นมา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้ที่มีอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งความรู้วิชาการ ความรู้ทางการบริหารจัดการ และความรู้ความเชี่ยวชาญ ความเป็นเอตทัคคะของคณาจารย์ นิสิต บัณฑิต บุคลากรได้รับการรวบรวม และนำมาจัดการอย่างเป็นระบบเกิดเป็นคลังปัญญา (Knowledge Asset) มีการจัดระบบจัดหมวดหมู่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดการให้ง่ายต่อการเข้าถึงและสืบค้น (Knowledge Access) โดยมีการใช้กระบวนการจัดการความรู้

ผู้สอนนับได้ว่า เป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และความสามารถในวิชาชีพ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่วิญญูชนพึงปฏิบัติได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (Sinlarat, 2003 : 21) ระบุว่า

การสอนในสถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ในแนวใหม่ ที่เป็นแนวสร้างสรรค์ ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างจริงจัง เพื่อให้กระบวนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเน้นกระบวนการของการผลิต และการสร้างอย่างแท้จริง ด้วยการส่งเสริมให้การเรียนการสอนเน้นไปที่การเรียนรู้ด้วยตนเอง ดำเนินการสอนอย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนรู้จักสร้างพัฒนาความรู้ และให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และวิพากษ์ความรู้ ซึ่งทิตสนา เข้มมณี (Khaemmanee, 2005) กิจกรรมการถามคำถามเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และคิดหาคำตอบและทำให้เกิดการเรียนรู้พัฒนากระบวนการคิดในระดับสูง การศึกษางานวิจัยเป็นกิจกรรมการสอนในรูปแบบแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่าการมอบหมายงานให้นิสิตศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์สรุป นำเสนอกระบวนการวิจัย และผลการวิจัยเป็นวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเชื่อมโยงความรู้ เกิดแนวคิดใหม่ๆ ตลอดจนการนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้

แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษา จำเป็นต้องเกิดจากแรงจูงใจ ในการใฝ่เรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นทั้งผู้สอนผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องร่วมมือกันส่งเสริมแรงจูงใจของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อความสำเร็จในการเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสร้างแรงจูงใจในการเรียน บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมแรงจูงใจของนิสิต แรงจูงใจกับการ

สื่อสาร ผู้สื่อสารต้องมีความรู้และความเข้าใจ ในความต้องการของคนที่จะสื่อสารในระดับต่างๆ ให้ถูกต้อง ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน คือ ปัจจัย 4 และ ค่านึงไว้เสมอว่า มนุษย์ทุกคนต้องการมีความรู้สัก ว่าตนมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี จึงจะทำให้การ สื่อสารนั้นเกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพระมหาภิรทภรณ์ อัมมาลี (พันนา) (Phramaha Piratkorn Am̐sumālī (Punnawa), 2016) ได้วิจัย เรื่อง แนวทางการสร้างแรงจูงใจตามหลักอิทธิบาท 4 แก่ผู้เรียนภาษาบาลีของสำนักศาสนศึกษาคณะสงฆ์ ภาค 9 พบว่า สภาพและปัญหาการเรียนการสอน ภาษาบาลีของผู้เรียนภาษาบาลีนั้น ขาดเอกภาพ ในการจัดการศึกษา ขาดผู้รับผิดชอบด้านการ บริหารจัดการ การจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบ ต่อผู้เรียน โดยยึดธรรมเนียมเดิมว่าคณะสงฆ์ คือกองบาลีสนามหลวงจัดการศึกษาสนองตอบ ต่อตนเอง เพราะว่า การฝึกหัดคนให้มีคุณธรรม ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักสำคัญที่จะทำให้ ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในเรื่องของการเรียน เพราะเป็นคุณธรรมที่จะยึดเหนี่ยวไปสู่ความสำเร็จ แห่งผลที่มุ่งหมายไว้ หลักธรรมนี้เป็นหลักธรรมที่ อิงอาศัยซึ่งกันและกัน ดำเนินไปตามลำดับขั้น แม้ว่าผู้เรียนจะมีความพอใจเพียงอย่างเดียว ก็ไม่สามารถที่สร้างเหตุแห่งการเรียนให้สำเร็จได้ ผู้เรียนต้องมีความพอใจแล้วเพียรพยายามอดทน ขวนขวายหาความรู้อยู่ตลอดเวลา โดยไม่ล้มเลิก หรือเลิกราไปเสียกลางคัน พิจารณาหาจุดบกพร่อง หรือข้อบกพร่อง พิจารณาตรวจตราการเรียนแล้ว นำไปปฏิบัติให้เกิดความเกื้อกูลต่อการเรียนของ ตนเองจึงจะประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ

โดยผู้เรียนต้องเต็มใจเรียน แะตั้งใจเรียน ตั้งใจเรียน และเข้าใจวิธีเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำปัจจัยด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวของนิสิต และปัจจัยด้านความรู้ในการ ทำวิจัย มหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการ จัดสัมมนาเบื้องต้นแก่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทุกท่านก่อนเริ่มเรียน เพื่อให้ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการทำวิจัย โดยต้องเสนอแนะ ให้นิสิตรู้จักบริหารจัดการเวลาให้เป็น หากตัดสินใจ เข้าเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาแล้ว ต้องบริหาร จัดการเวลาโดยให้ความสำคัญกับการเรียนและ ชีวิตส่วนตัวไปพร้อมๆ กัน รวมถึงควรมีการจัด อบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางการวิจัยแก่นิสิต เช่น การฝึกเขียนเค้าโครงงานวิจัย รวมไปถึงการ เพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการวิจัย และอาจารย์ผู้สอน ควรเน้นทักษะวิจัยในเชิงปฏิบัติให้มากขึ้น ในด้าน คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิต ด้านความรู้ในการทำ วิจัย ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัย ด้านการ บริหารจัดการของหลักสูตร ด้านขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติ และด้านการบริการแหล่ง ค้นคว้าทางวิชาการ

1.2 ควรนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลและแนวทางแก่หลักสูตร สาขาวิชา คณะ และในการวางแผนการควบคุมคุณภาพ การทำวิจัย และระยะเวลาการศึกษาของนิสิต โดยอาจออกเป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เข้มงวด

กับนิสิตให้มากขึ้น เพื่อนิสิตสำเร็จการศึกษาตามเวลา ไม่มีการพ่นสภาพและก่อให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนระดับดุขฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยเรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ยังมีเรื่องหรือประเด็นที่สมควรทำการศึกษาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของคณะสงฆ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการ

สอนระดับดุขฎีบัณฑิตเท่านั้น ถ้าหากจะได้ทำการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐบาลอื่นๆ ก็จะทำให้ความรู้ในด้านนี้มีความสมบูรณ์ขึ้น จึงสมควรทำการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐบาลต่อไป

2.2 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา ด้านเดียวโดยมิได้มีการเปรียบเทียบกับ การดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐบาลด้านอื่นๆ ถ้าหากจะได้มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ กับสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐบาลอื่นๆ ก็จะทำให้ผลการศึกษากลับของรัฐบาลอื่นๆ

References

- Development and history Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2015). *Moral Science Teacher-Monk*. Bangkok : 21 Century Company Limited.
- Documentation Orientation. (2016). *Masters for the Academic Year 2016*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University : Chiang Mai Campus.
- Khaemmanee, T. (2005). *Science Teaching : Knowledge in Order to Provide an Effective Learning Process (type 4)*. Bangkok : Chulalongkorn University Print Bureau.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2015). *Manual Bachelor of Arts Program in Buddhist*. KhonKaen : International Book Fair.
- Sinlarat, P. (2003). *Thai College Education in World Education*. Bangkok : Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Phra Brahmapundit (Prayūn Thammačittō). (2016). *Principles Concept in Production of Graduates*. Bangkok : Samlada Plc.
- Phramaha Piratkorn Am̐sumālī (Punnawa). (2016). *An Approach of Motivation of the Pali Learner Based on 4 Iddhipada in the 9 Ecclesiastical Region. Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)*. KhonKaen : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Mit Thitapanyo. (2016). A Study of the Results of Dhamma Propagation Project of Students at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 59-66.

